

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIA ZDOLNEGO

ETAP EDUKACJI: SZKOŁA PODSTAWOWA			
NAZWA NARZĘDZIA	OPIS	OSOBY UPRAWNIONE DO WYKORZYSTYWANIA NARZĘDZIA	ŹRÓDŁO
Arkusz Identyfikacji Trzech Składników Talentu Eby i Smutny (1998)	Konstrukcja arkusza jest oparta o definicję zdolności Renzulliego, który ujmuje talent szkolny jako zestaw: ponadprzeciętnych zdolności, zaangażowania zadaniowego i twórczości. W skład narzędzia wchodzi 15 stwierdzeń- 5 na każdy z wyodrębnionych aspektów. Diagnozę stopnia zdolności przeprowadza się poprzez zaznaczenie na 4-stopniowej skali poziomu wykonywania zadań. (1- poniżej średniej, 4- w stopniu wybitnym)	psychologowie, pedagodzy, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • J. Eby, J. Smutny Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998 • file:///C:/Users/TP/Downloads/przyroda%20internet.pdf s.23-24
Bateria Testów APIS- P (R) A. Matczak, A. Jaworowska, A. Ciechanowicz, J. Stańczak, E. Zalewska, (1995)	Narzędzie służy do badania inteligencji ogólnej. W jego skład wchodzi 8 testów: Zachowania, Kwadraty, Synonimy, Klasyfikacja, Przekształcenia Liczb, Nowe Słowa, Klocki, Historyjki. Testy te diagnozują różne aspekty inteligencji, tj. zdolności abstrakcyjno-logiczne, werbalne, wzrokowo- przestrzenne i społeczne.	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak, A. Jaworowska, A. Ciechanowicz i In., Bateria Testów APIS- P (R), Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 1995
Skala Dojrzałości Umysłowej Columbia Polska adaptacja: A. Ciechanowicz (1990)	Skala diagnozuje poziom rozumienia w zakresie konstruowania klasyfikacji pojęć konkretnych i abstrakcyjnych. Zadania zbudowane są w oparciu o materiał rysunkowy- badający prosi dziecko o	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • A. Ciechanowicz, Skala Dojrzałości Umysłowej Columbia, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 1990

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

	<p>pokazanie rysunku, który nie pasuje do pozostałych. W skład testu wchodzi 70 tablic, 3 pierwsze stanowią tablice przykładowe.</p>		
<p>Narzędzie Rozpoznania w Szkole Podstawowej Eby. Nauczycielski Formularz Rekomendacji J. W. Eby (1998)</p>	<p>Konstrukcja arkusza oparta jest o definicję zdolności Renzelliiego. Składa się z trzech skal: Zdolności, Twórczości, Zaangażowania Zadaniowego. W jej skład wchodzi 15 pozycji, po 5 twierdzeń do każdej ze skal. Zadaniem nauczyciela jest ocena pozycji testowych zgodnie z zachowaniem ucznia, której dokonuje zaznaczając odpowiednią pozycję na 4 stopniowej skali, na jej podstawie oblicza łączny wynik.</p>	<p>pedagodzy, nauczyciele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • J. W. Eby, Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998, s. 104-105
<p>Wskaźnik Eby zachowań znamionujących uzdolnienie. Ogólna lista cech J. W. Eby (1998)</p>	<p>Arkusze składa się z listy zachowań ucznia, które nauczyciel może zaobserwować podczas różnych sytuacji szkolnych. Podstawą teoretyczną narzędzia jest koncepcja Inteligencji Wielorakich Gardnera. Dla każdego z sześciu typów uzdolnień skonstruowany został osobny formularz: językowych, matematycznych, przyrodniczych i rozwiązywania problemów, społecznych i przywódczych, orientacji wzrokowo- przestrzennej, muzycznych i technicznych. W obrębie każdego z nich weryfikować można występowanie dziesięciu zachowań: spostrzegawczości, aktywnych interakcji ze środowiskiem, refleksyjności, wytrwałości, niezależności, nastawienia na cel, oryginalności, wydajności, samooceny i skutecznego</p>	<p>pedagodzy, nauczyciele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • J. W. Eby, Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIA ZDOLNEGO

	komunikowania pomysłów. Każdemu z nich przyporządkowane są dwie pozycje w arkuszu. Nauczyciel dokonuje oceny na skali 5-stopniowej.		
Scheduła obserwacyjna ogólna, Cz. Nowaczyk	Arkusz zawiera 16 pozycji, ocenie podlega stopień nasilenia występowania danego zachowania. Dla każdego przedmiotu skonstruowano osobny arkusz.	pedagodzy, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • M. Guzik- Tkacz, Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2011
Test do badania poziomu sprawności manualnej i percepcji wzrokowej H. Spionek	Zadanie przed którym stoi dziecko to zaprezentowanie za pomocą rysunku pokazywanych wcześniej figur geometrycznych. Dziecko odtwarza figury pojedynczo, od 1 do 14. Elementem diagnozy jest sposób w jaki dziecko odtwarza figury-poziom jego możliwości graficznych (procesów analizy i syntezy wzrokowej). Rysunki dziecka podlegają ocenie w dwóch aspektach: sprawności manualnej: napięcia mięśniowego, precyzji i koordynacji wzrokowo-ruchowej oraz percepcji wzrokowej: spostrzegania, orientacji przestrzennej oraz analizy i syntezy.	pedagodzy, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • M. Guzik- Tkacz, Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2011
Test dla rodziców Davida Lewisa	Arkusz składa się z 35 pozycji opisujących cechy dziecka zdolnego. Rodzic zaznacza zachowania, cechy, które rozpoznaje u swojego dziecka: Dziecko zdolne, Sprawność Intelktualna, Zdolności Przywódcze, Zdolności artystyczne, Zdolności muzyczne.	rodzice, pedagodzy, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • M. Guzik- Tkacz, Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2011
Zestaw kontrolny dla rodziców i nauczycieli „Zdolności dziecka”	Arkusz składa się z 25 stwierdzeń, które przedstawiają sposób zachowania charakterystyczny dla dziecka zdolnego. Niezwykle istotny wkład w diagnozę	rodzice, pedagodzy, nauczyciele	<ul style="list-style-type: none"> • B. Dyrda, zjawiska niepowodzeń szkolnych uczniów zdolnych, Rozpoznawanie i przeciwdziałanie, Oficyna Wydawnicza „Impuls”,

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIA ZDOLNEGO

	<p>zdolności dziecka mają rodzice, którzy najwcześniej mogą zaobserwować zdolności przejawiane przez dziecko. Nauczyciele przed podjęciem diagnozy powinni przeprowadzić obserwacje dziecka w dłuższym okresie czasu.</p>		<p>Kraków 2007</p>
<p>Arkusze obserwacji dziecka dla nauczycieli i rodziców A. Kopik, M. Zatorska</p>	<p>Narzędzie umożliwia na diagnozę profilu inteligencji dziecka: każdy typ inteligencji został opisany przez 10 stwierdzeń. Badanie polega na ukierunkowanej obserwacji dziecka podczas lekcji i zabaw w przyjaznym dla dziecka środowisku. Zadaniem rodzica, nauczyciela jest opisanie reakcji i zachowań dziecka w zgodzie z zagadnieniami ujętymi w arkuszu. Istotnym elementem diagnozy jest współpraca nauczycieli i opiekunów dziecka, ponieważ informacje wyodrębnione podczas diagnozy mogą się od siebie różnić i dopiero ich zestawienie umożliwi całościowy obraz zachowania dziecka.</p>	<p>rodzice, nauczyciele, pedagodzy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A. Kopik, M. Zatorska, Wielointeligentne odkrywanie świata. Program edukacji wczesnoszkolnej, maszynopis, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2009

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

ETAP EDUKACJI: GIMNAZJUM			
NAZWA NARZĘDZIA	OPIS	OSOBY UPRAWNIONE DO WYKORZYSTYWANIA NARZĘDZIA	ŹRÓDŁO
Kwestionariusz Twórczego Zachowania (KANH) S. Popek (2000)	Narzędzie służy do diagnozy postawy ucznia w dwóch aspektach: twórczym- nonkonformizm i zachowania heurystyczne, odtwórczym-konformizm i zachowania algorytmiczne. Zachowania heurystyczne i algorytmiczne są elementem składowym sfery poznawczej, natomiast nonkonformizm i konformizm to elementy sfery motywacyjno- emocjonalnej. Test jest narzędziem do autodiagnozy, wypełnia go uczeń.	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • S. Popek, Kwestionariusz Twórczego Zachowania KANH, Wyd. 2 popr., Wydawnictwo UMCS, Lublin, 2000
Rysunkowy Test Twórczego Myślenia (TCT- DP) Adaptacja polska: A. Matczak, A. Jaworowska, J. Stańczyk (2000)	Narzędzie służy do diagnozy myślenia twórczego w oparciu o koncepcję holistyczną, uwzględnia ono zatem aspekty jakościowe: wykraczanie poza schematy, nietuzinkowość, nasycenie emocjonalne, poczucie humoru, podejmowanie ryzyka w kreacji. Zadaniem osoby badanej jest stworzenie rysunku opartego na przedstawionych fragmentach figur, istnieje dowolność w tworzeniu dzieła. Psycholog dokonuje oceny rysunku na podstawie 14 kryteriów.	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak, A. Jaworowska, J. Stańczyk, Rysunkowy Test Twórczego Myślenia K.K. Urbana i H. G. Jellena TCT- DP, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2000
Dwuwymiarowy Inwentarz Inteligencji Emocjonalnej DINEMO	Narzędzie służy do diagnozy rozwoju inteligencji emocjonalnej, ujmowanej jako zdolność do przetwarzania i wykorzystywania	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • A. Jaworowska, A. Matczak, A. Ciechanowicz i In. Dwuwymiarowy Inwentarz Inteligencji Emocjonalnej

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

<p>A. Jaworowska, A. Matczak, A. Ciechanowicz, J. Stańczak i E. Zalewska (2006)</p>	<p>informacji emocjonalnych. Podstawę teoretyczną narzędzia stanowi Model Saloveya i Moyera, który zakłada, iż emocje pełnią funkcję informacyjną, mobilizacyjną i komunikacyjną. Narzędzie bada sześć aspektów: świadomość własnych emocji, adekwatne ich wyrażanie, rozpoznawanie emocji innych osób, emocjonalne wspomaganie myślenia, rozumienie emocji, kontrolowanie i regulowanie emocji. W skład arkusza wchodzi dwie skale: JA i INNI.</p>		<p>DINEMO, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2006</p>
<p>Test Rozumienia Emocji (TRE) A. Matczak, J. Piekarska (2011)</p>	<p>Arkusz służy do diagnozy poziomu zdolności rozumienia emocji. Stanowi jeden z elementów Modelu Saloveya i Meyera. TRE weryfikuje wiedzę o emocjach: zakres znajomości słownictwa związanego z emocjami, powiązań pomiędzy emocjami, wiedzę na temat procesów emocjonalnych (zmiany, wpływ czynników zewnętrznych, przyczyny itd.). W skład arkusza wchodzi pięć części składowych posiadających zadania skonstruowane na materiale werbalnym.</p>	<p>psychologowie, pedagodzy, specjaliści HR i doradcy zawodowi (po przeszkoleniu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak i J. Piekarska, Test Rozumienia Emocji TRE, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2011
<p>Nauczycielski kwestionariusz obserwacji umiejętności ucznia Layocka</p>	<p>Narzędzie służy do diagnozy poziomu umiejętności ucznia w dziesięciu aspektach: sprawności językowej, wyciągania wniosków, stawiania pytań, oryginalności pomysłów, rozwiązywania problemów, tempa myślenia, wyobraźni, pamięci, prowadzenia obserwacji, koncentracji uwagi. Są one oceniane za pomocą pięciostopniowej skali: „słaba”- „wyjątkowo dobra”</p>	<p>pedagodzy, nauczyciele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • M. Guzik-Tkacz, Badania diagnostyczne w pedagogice i psychopedagogice, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2011
<p>Zestawy kontrolne do rozpoznawania</p>	<p>W skład zestawów wchodzi 12-28 stwierdzeń przedstawiających zachowania dziecka. Osoba</p>	<p>rodzice, nauczyciele,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • G. Lewis, Jak wychowywać utalentowane dziecko, Rebis, 1998, s.

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

<p>zdolności naukowych, artystycznych, talentu twórczego, talentu językowego, matematycznego, sportowego, przywódczego i organizacyjnego, G. Lewis</p>	<p>diagnozująca zaznacza częstotliwość występowania zachowania (1- nigdy, 5- zawsze). Ocenę konstruuje się na podstawie liczby zdobytych punktów, im większa liczba, tym większe prawdopodobieństwo posiadania przez ucznia talentu.</p>	<p>pedagodzy</p>	<p>167-179</p>
<p>Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji (WKP) A. Matczak, A. Jaworowska, A. Ciechanowicz, E. Zalewska, J. Stańczyk (2006)</p>	<p>Podstawą teoretyczną konstrukcji narzędzia jest koncepcja zainteresowań zawodowych, rozumianych jako typ wykonywanych czynności, sposób ich wykonywania oraz środowiska w jakim są one wykonywane oraz koncepcja Wielorakich Inteligencji Gardnera. W skład arkusza wchodzi 7 skal dotyczących zainteresowań: językowych, matematyczno-logicznych, praktyczno-technicznych, praktyczno-estetycznych, opiekuńczo-usługowych, kierowniczo- organizacyjnych i biologicznych. Narzędzie służy do określenia profilu preferencji, nie diagnozuje poziomu konkretnych kompetencji w zakresie wyżej wymienionych obszarów.</p>	<p>psychologowie, pedagodzy, doradcy zawodowi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak i in. Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji WKP, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2006
<p>Skala Postaw Twórczych i Odtwórczych (SPTO) R. M. Sigva (2011)</p>	<p>Arkusz służy do diagnozy poziomu postaw twórczych i identyfikacji cech motywacji. W skład narzędzia wchodzi dwa moduły: identyfikacyjny oraz samo opisowy. Pierwszy z nich obejmuje 4 elementy kreatywności: myślenie dywergencyjne, motywację, umiejętności elaboracji i stosunek do niepowodzeń w twórczej działalności. Drugi z</p>	<p>pedagodzy, nauczyciele, psychologowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • R.M. Sigva, Skala Postaw Twórczych i Odtwórczych (SPTO). Podręcznik Testu- wersja dla uczniów szkoły gimnazjalnej, Wydawnictwo Ministerstwa Edukacji Narodowej, Kraków, 2011

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIA ZDOLNEGO

	nich obejmuje podejmowane przez uczniów strategie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, zarówno w wymiarze Inter- i intrapersonalnym.		
--	---	--	--

ETAP EDUKACJI: SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA			
NAZWA NARZĘDZIA	OPIS	OSOBY UPRAWNIONE DO WYKORZYSTYWANIA NARZĘDZIA	ŹRÓDŁO
Kwestionariusz Twórczego Zachowania (KANH) S. Popek (2000)	Narzędzie służy do diagnozy postawy ucznia w dwóch aspektach: twórczym- nonkonformizm i zachowania heurystyczne, odtwórczym-konformizm i zachowania algorytmiczne. Zachowania heurystyczne i algorytmiczne są elementem składowym sfery poznawczej, natomiast nonkonformizm i konformizm to elementy sfery motywacyjno- emocjonalnej. Test jest narzędziem do autodiagnozy, wypełnia go uczeń.	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • S. Popek, Kwestionariusz Twórczego Zachowania KANH, Wyd. 2 popr., Wydawnictwo UMCS, Lublin, 2000
Rysunkowy Test Twórczego Myślenia (TCT- DP) Adaptacja polska: A. Matczak, A. Jaworowska, J. Stańczyk (2000)	Narzędzie służy do diagnozy myślenia twórczego w oparciu o koncepcję holistyczną, uwzględnia ono zatem aspekty jakościowe: wykraczanie poza schematy, nietuzinkowość, nasycenie emocjonalne, poczucie humoru, podejmowanie ryzyka w kreacji. Zadaniem osoby badanej jest stworzenie rysunku opartego na przedstawionych fragmentach figur, istnieje dowolność w tworzeniu dzieła. Psycholog	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak, A. Jaworowska, J. Stańczyk, Rysunkowy Test Twórczego Myślenia K.K. Urbana i H, G. Jellena TCT- DP, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2000

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

	dokonyje oceny rysunku na podstawie 14 kryteriów.		
Dwuwymiarowy Inwentarz Inteligencji Emocjonalnej DINEMO A. Jaworowska, A. Matczak, A. Ciechanowicz, J. Stańczak i E. Zalewska (2006)	Narzędzie służy do diagnozy rozwoju inteligencji emocjonalnej, ujmowanej jako zdolność do przetwarzania i wykorzystywania informacji emocjonalnych. Podstawę teoretyczną narzędzia stanowi Model Saloveya i Moyera, który zakłada, iż emocje pełnią funkcję informacyjną, mobilizacyjną i komunikacyjną. Narzędzie bada sześć aspektów: świadomość własnych emocji, adekwatne ich wyrażanie, rozpoznawanie emocji innych osób, emocjonalne wspomaganie myślenia, rozumienie emocji, kontrolowanie i regulowanie emocji. W skład arkusza wchodzi dwie skale: JA i INNI.	psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> A. Jaworowska, A. Matczak, A. Ciechanowicz i In. Dwuwymiarowy Inwentarz Inteligencji Emocjonalnej DINEMO, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2006
Test Rozumienia Emocji (TRE) A. Matczak, J. Piekarska (2011)	Arkusz służy do diagnozy poziomu zdolności rozumienia emocji. Stanowi jeden z elementów Modelu Saloveya i Meyera. TRE weryfikuje wiedzę o emocjach: zakres znajomości słownictwa związanego z emocjami, powiązań pomiędzy emocjami, wiedzę na temat procesów emocjonalnych (zmiany, wpływ czynników zewnętrznych, przyczyny itd.). W skład arkusza wchodzi pięć części składowych posiadających zadania skonstruowane na materiale werbalnym.	psychologowie, pedagodzy, specjaliści HR i doradcy zawodowi (po przeszkoleniu)	<ul style="list-style-type: none"> A. Matczak i J. Piekarska, Test Rozumienia Emocji TRE, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2011
Skala Postaw Twórczych i Odtwórczych (SPTO) A. Mirski (2011)	W skład arkusza wchodzi 5 podskal: społeczne nastawienie twórcze, zmysłowość twórcza, osobowość, motywacja twórcza, myślenie i wyobraźnia twórcza, efektywna działalność twórcza, Każda skala składa się z 6 stwierdzeń, na której zaznacza się stopień zgodności 1-5.	pedagodzy, nauczyciele, psychologowie	<ul style="list-style-type: none"> A. Mirski, Skala Postaw Twórczych versus Odtwórczych (SPTO). Podręcznik testu- wersja dla uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. Wydawnictwo Ministerstwa Edukacji Narodowej, Kraków 2011

WYBRANE NARZĘDZIA DO DIAGNOZY I IDENTYFIKACJI UCZNIĄ ZDOLNEGO

<p>Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji (WKP) A. Matczak, A. Jaworowska, A. Ciechanowicz, E. Zalewska, J. Stańczyk (2006)</p>	<p>Podstawą teoretyczną konstrukcji narzędzia jest koncepcja zainteresowań zawodowych, rozumianych jako typ wykonywanych czynności, sposób ich wykonywania oraz środowiska w jakim są one wykonywane oraz koncepcja Wielo- i wielorakich Inteligencji Gardnera. W skład arkusza wchodzi 7 skal dotyczących zainteresowań: językowych, matematyczno-logicznych, praktyczno-technicznych, praktyczno-estetycznych, opiekuńczo-usługowych, kierowniczo-organizacyjnych i biologicznych. Narzędzie służy do określenia profilu preferencji, nie diagnozuje poziomu konkretnych kompetencji w zakresie wyżej wymienionych obszarów.</p>	<p>psychologowie, pedagodzy, doradcy zawodowi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A. Matczak i in. Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji WKP, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2006
<p>Kwestionariusz Inteligencji Wielorakich H. Gardnera (2002)</p>	<p>Kwestionariusz składa się z 28 stwierdzeń obejmujących obszary: Lingwistyczny, Matematyczno-logiczny, Wizualno-przestrzenny, Muzyczny, Interpersonalny, Intrapersonalny, Kinestetyczny. Badany dokonuje samooceny zaznaczając przy każdym stwierdzeniu ocenę od 0 do 5. Suma punktów i zaznaczenie jej na diagramie wyznacza profil dominującego typu/ typów inteligencji.</p>	<p>pedagodzy, nauczyciele, psychologowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • H. Gardner, Inteligencje wielorakie: teoria w praktyce, Wydawnictwo „Media Rodzina”. Poznań, 2002